

LÄHIAIKOJEN AVAINKYSYMYKSIÄ PURUVEDEN TULEVAISUUDELLE

Puruvesi ja Puruveden tilanne on saatu parin viime vuoden aikana paikallisesti ja seudullisesti hyvin esille. Tässä Pro Puruvesi ry:llä on ollut merkittävä osuus. Sekä Etelä-Savon että Pohjois-Karjalan ELY-keskukset ovat suunnanneet tutkimustoimintaa valuma-alueilta tuleviin jokiin ja lahtialueille. Näin on saatu ja saadaan tietoja sieltä, missä ongelmat ovat. Pienehköjä korjaavia toimia on tehty ja käynnissä. Valitettavasti ongelmat ovat niin laajat ja vakavat, että tämän asteisin toimin tilanne edelleen huononee. Tarvitaan mittavia toimenpiteitä ainakin vuosikymmenen ajaksi, eikä ylläpitävä työ lopu koskaan.

Kiireellisintä on saada kattava suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä ja rakenteista ainakin pahimmille ongelma-alueille. Suunnitelmien tulee sisältää sekä ongelma-alueiden valuma-alueet että vesialueet. Pro Puruvesi ry oli valmis ottamaan tästä suunnittelusta alkuvaiheen vastuun. Valmistelimme hanketukihakemuksen leader-hankkeeksi, jonka arvo olisi ollut 80 000 €. Omarahoituksesta olisimme vastanneet itse. Sekä Etelä-Savon ELY-keskus että Piällysmies ry teki hankkeestamme kielteisen päätöksen. Etelä-Savon ELY:n keskeisin peruste oli, ettei maaseudun kehittämisrahastosta voida tukea vesistöjen kunnostushankkeita. Piällysmies ry:n perusteena oli, ettei heidän 2007-2013 toimintasuunnitelmaansa kuulu vesistöjen kunnostushankkeet.

Vuoden 2013 alusta lukien pääosa Puruvettä kuuluu Savonlinnan kaupunkiin. Nykyinen Kesälahden vesialue siirtyy Kiteen kaupungille. Siten Puruvedestä tulee uusien rantakuntien arvokohde.

Puruvesi-hankkeiden eteenpäin viemiseksi näen lähiaikoina kolme suurta asiaa:

1. Johto- ja koordinoituvastuu

Puruveden ja sen ongelmien laajuudesta johtuen tarvitaan taho, joka ottaa Puruveden puhtaasta tulevaisuudesta kokonaisvastuun ja koordinoi lukuisten toimijoiden resurssit tehokkaaksi kokonaisuudeksi.

Vaihtoehtoina tähän rooliin näen Savonlinnan kaupungin, Etelä-Savon ELY-keskuksen tai Suomen metsäkeskus Etelä-Savon. Valtaosa Puruvettä kuuluu Etelä-Savoon, joten johtovastuu olisi luonnollista olla Etelä-Savossa, vaikkakin Kiteen kaupungin, Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen ja Suomen metsäkeskus Pohjois-Karjalan tulee olle kiinteästi mukana. Vastuun vyöryttäminen Puruvesi-kokonaisuudesta lukuisille vesialueen omistajille tai vapaaehtoisjärjestöille, kuten Pro Puruvesi ry:lle, ei ole realistinen vaihtoehto. Näiden tahojen vahva mukanaolo on kuitenkin täysin välttämätöntä.

Esim. Pien-Saimaa (PISA) – hankkeessa johtovastuu on Lappeenrannan kaupungin ympäristötoimella ja käynnistymässä olevassa Haapavesi-hankkeessa Imatran seudun ympäristötoimella. Viime mainittu johti myös juuri päättynyttä Simpelejärvi-hanketta.

2. Puruvesi-hankkeiden rahoitus

Seuraavan EU:n ohjelmakauden 2014-2020 suunnitelmiin on saatava vesistöjen kunnostus yhdeksi merkittäväksi osa-alueeksi sekä maakunta- että seudullisella tasolla. Vesistöt ovat Etelä-Savon ja

Pohjois-Karjalan arvokkaita tulevaisuuden menestystekijöitä. Sitä ne ovat kuitenkin vain , mikäli niistä huolehditaan. Puruvesi on Saimaan vesistön helmi ja erityispiirteidensä johdosta merkittävä Euroopan laajuudessa. Tätä osoittaa myös valinta karua järviyyppeä edustavaksi Natura 2000-alueeksi ja siinä kategoriassa vielä erityisalueeksi.

Etelä-Karjalassa maaseudun kehittämisrahaston kautta on rahoitettu vesistöjen kunnossapitoa, kuten PISA-hanketta ja käynnistymässä olevaa Haapavesi-hanketta. Kärkileader rahoitti Simpelejärvi-hanketta ja on rahoittanut monia muitakin vesistöjen kunnostushankkeita. Tuntuu oudolta, että Etelä-Savossa samaa rahastoa ei voitaisi käyttää vesistöjen kunnostushankkeisiin. Myös Piällysmies ry:n ja Jetina ry:n tulevan kauden suunnitelmiin vesistöjen kunnostus on saatava mukaan. Molempien hallituksessa on mm. paikallisten kuntien edustus.

Riittävien suunnitelmien valmistuttua on harkittava vakavasti miljoonaluokan EU-hankkeen kuten EU-life- hankkeen hakemista.

Suunnittelun ja kiireellisimpien selvitysten käynnistämiseksi ja niiden rahoittamiseksi on 4.10. Kerimäellä Suomen metsäkeskus Etelä-Savon kokoonkutsuma kokous. Siitä sovittiin kokouksessa Mikkelissä elokuun alussa. Mukaan on kutsuttu kaikki Puruvesi-asioissa keskeiset osapuolet sekä Etelä-Savosta että Pohjois-Karjalasta. Mikäli EU-hankerahoitusta suunnittelun käynnistämiseksi ei näytä olevan nopeasti saatavissa, tarkastellaan työn aloittamista eri osapuolten suoralla rahoituksella ja viranomaistyönä. Pro Puruvesi ry on valmis tekemään talkootyötä ja rahoittamaan suunnittelun käynnistämistä 5 000 – 10 000 euron summalla.

3. Vuoksen vesistöalueen vesienhoitosuunnitelma 2016 – 2021

On tärkeää huolehtia, että tulevaan vesienhoitosuunnitelmaan tulee todellinen kuva Puruveden tilasta. Se raamittaa osaltaan tulevia toimenpiteitä. Selkävedet ovat onneksi erinomaisessa tai lähes erinomaisessa kunnossa. Puruveden laajoilla lahtialueilla tilanne on kuitenkin hyvin erinäköinen ja edelleen heikkenevä. Sama huono suuntaus näkyy jo selkävesien reuna-alueillakin. Tämä jäi huomaamatta vuoteen 2015 voimassaolevassa vesienhoitosuunnitelmassa. Seurauksena oli, ettei Puruvedelle kohdennettu mitään merkittäviä korjaavia toimenpiteitä.

Kaikki vesistöt ovat vähintäänkin paikallisesti arvokkaita ja niistä tulee pitää huolta. Erityisen huolenpidon kohteeksi tulee valita maakuntien ja Suomen arvokkaimmat vesistöt. Puruvesi kuuluu oikeutetusti niihin ja ansaitsee erityiskohtelun. Puruveden arvo liittyy sekä luontoarvoihin että taloudelliseen arvoon. Puruveden luontoarvoja on tuotu esille Natura 2000 -valinnan perusteluissa. Ne liittyvät Puruveden alkuperäiseen eläimistöön ja kasvistoon, kuten nuottaruohon. Rehevöitymisen mukanaan tuomat tulokkaat eivät ole Puruveden alkuperäiseen luontoon kuuluvia.

Puruvedellä on myös merkittävä taloudellinen arvo. Se liittyy erityisesti Puruveden rantojen kiinteistöihin, seutukunnan vapaa-ajan asukkaiden taloudelliseen vaikutukseen ja matkailuun. Kivistö Consulting on parhaillaan tekemässä Pro Puruvesi ry:lle korvauksetta tätä arviointityötä. Työllä ei pyritä tieteelliseen tarkkuuteen, vaan suhteellisen luotettavaan suuruusluokkatietoihin.

Em. työ tarkentuu vielä loppuvuodesta, mutta suuntaa-antavia tietoja jo ensimmäisestä luonnoksesta on poimittavissa. Sen mukaan Puruveden rannan ja rantavyöhykkeen kiinteistöjen arvo on noin 350-400 miljoonaa euroa. Siitä omakotitalot ovat noin 100 milj € (ml. Kerimäen ja Punkaharjun keskustan ranta-alue), vapaa-ajan talot/kesämökit noin 160 milj. €, rakentamattomat tontit noin 70 milj. € ja muut ranta-alueet sekä rantakiinteistöt kuten retkeily- ja ulkoilualueet, matkailupalvelualueet ja venesatama-alueet rakenteineen noin 30-50 milj. €. Puruveden vapaa-ajan asukkaiden vaikutus paikallisesti ja seudullisesti mm. rakentamisen, ostojen ja palveluiden käytön kautta näyttäisi olevan vuosittain 15-20 milj. euroa. Matkailun arviointi on työn alla.

Rantakiinteistöjen arvoon vaikuttaa Puruveden maine erityisen puhdas- ja kirkasvetisenä suurena vesistönä. Vapaa-ajan asukkaiden taloudellinen merkitys riippuu halusta viettää aikaa Puruveden rannoilla ja investoida entistäkin laadukkaampiin kiinteistöihin. Tähän, kuten myös matkailuun Puruveden seudulla, puolestaan vaikuttaa Puruveden houkuttelevuus.

Muutaman miljoonan euron satsaus Puruveden erityislaatuisuuden säilyttämiseen saa oikeat mittasuhteet jo pelkästään taloudellista arvoa vasten vertaamalla. Puruveden veden juomakelpoisuus muodostaa potentiaalisesti arvaamattoman arvokkaan lisäbonuksen.

Puruveden puhtaan tulevaisuuden turvaaminen on paikallinen, seudullinen, maakunnallinen ja valtakunnallinen velvollisuus. Se onnistuu, mutta se vaatii vastuunottajia, rahaa ja oikeita toimenpiteitä. Vastuunottajia tarvitaan myös siinä tilanteessa, että yhden Suomen arvokkaimman vesistön annetaan edelleen rehevöityä. Nyt ei enää toimetttömyyttä voida perustella sillä, ettei Puruveden ongelmista ole ollut tietoa.

Reijo Jantunen
Pro Puruvesi ry, puheenjohtaja
reijo.jantunen@gmail.com